

ภาคผนวก ค-5

แผนป้องกันและระงับแผ่นดินไหว

แผนป้องกันและระงับแผ่นดินไหว

โรงแรม ตรีพนา หัวหิน

พ.ศ. 2568

บทนำ

ปัจจุบันเรื่องภัยเกี่ยวกับแผ่นดินไหวและเหตุต่างๆมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นอย่างรุนแรงเนื่องจากการแปรปรวนของภูมิอากาศจนมีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นเพื่อลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการจัดทำคู่มือเพื่อสร้างความปลอดภัยให้แก่บุคลากร ซึ่งคู่มือดังกล่าวจะเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติและเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปด้วยความถูกต้องราบรื่น

คำจำกัดความของภัยพิบัติและสถานการณ์ฉุกเฉิน

ภัยพิบัติ หมายถึง เหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นจากธรรมชาติหรือเกิดการกระทำของมนุษย์ที่อาจเกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วนหรือค่อยๆเกิดมีผลต่อชุมชนหรือประเทศชาติ ภัยพิบัติอาจเป็นไปได้ทั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น อัคคีภัย อุทกภัย แผ่นดินไหว

วัตถุประสงค์

- เพื่อให้บุคลากรมีคู่มือในการจัดระบบป้องกันและเตรียมความพร้อมเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานโดยมีขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีระบบ
- เพื่อป้องกันความเสียหาย/ลดความเสียหายอันเกิดจากภัยพิบัติหรือสถานการณ์ฉุกเฉินและควบคุมผลกระทบต่อการจัดการกระบวนการ
- ให้เผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันการเกิดภัยพิบัติให้ผู้ปฏิบัติงานทราบอย่างทั่วถึง ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานเตรียมป้องกันชีวิตและทรัพย์สินของหน่วยงานและของตนเอง

ขอบเขตการปฏิบัติ

คู่มือฉบับนี้เป็นคู่มือการป้องกันหากเกิดภัยพิบัติ (แผ่นดินไหว) และความปลอดภัยในที่ทำงาน

แผนรองรับจากแผ่นดินไหว

ความหมาย

แผ่นดินไหว (Earthquake) หมายถึง การสั่นสะเทือนของพื้นดิน อันมีสาเหตุหลักมาจากการขยับเคลื่อนตัวของเปลือกโลกการสั่นสะเทือนนี้อาจมีระดับความรุนแรงขั้นต่ำที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายใดๆ แต่บางครั้งก็อาจมีระดับความรุนแรงในขั้นที่เป็นอันตรายจนก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

อาคารถล่ม หมายถึง อาคารและสิ่งปลูกสร้าง ได้แก่ ตึก บ้าน โรงเรือน แพ คลังสินค้า สำนักงาน ที่ได้รับความเสียหายจากการโยกไหวตัวรุนแรง ซึ่งเป็นผลมาจากแผ่นดินไหวและอาจทำให้เกิดความเสียหายหรือพังทลายลงมาได้

พื้นที่เสี่ยงภัยแผ่นดินไหวในประเทศไทย

๑) แผ่นดินไหวขนาดใหญ่ที่มีแหล่งกำเนิดมาจากภายนอกประเทศ โดยมีแหล่งกำเนิดจากตอนใต้ของประเทศจีน พม่า ลาว ทะเลอันดามัน ตอนเหนือของ เกาะสุมาตราซึ่งจะทำให้เกิดแรงสั่นไหวในบริเวณภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันตก ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและกรุงเทพมหานคร

๒) แผ่นดินไหวเกิดจากแนวรอยเลื่อนที่ยังสามารถเคลื่อนตัว ซึ่งอยู่บริเวณภาคเหนือและภาคตะวันตกของประเทศ เช่น รอยเลื่อนเชียงแสน รอยเลื่อนแม่ทา รอยเลื่อนแพร่ รอยเลื่อนเถิน รอยเลื่อนเมย อุทัยธานี รอยเลื่อนศรีสวัสดิ์ รอยเลื่อนเจดีย์สามองค์ รอยเลื่อนคลองมะรุย

อันตรายที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

ภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวสามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

๑) ภัยจากการสั่นไหวของพื้นดิน ก่อให้เกิดการปรับตัวของดินที่ต่างกัน การพังทลายของดินและโคลน และการที่ดินมีสภาพกลายเป็นของเหลวอาจเกิดอาคารถล่มได้

๒) ภัยจากการยกตัวของพื้นดินบริเวณรอยเลื่อน

๓) ภัยที่เกิดจากการคลื่นใต้น้ำที่เรียกว่า “Tsunami” คลื่นนี้เกิดขึ้นจากแผ่นดินไหวขนาดใหญ่ในทะเลและมหาสมุทร ทำให้เกิดคลื่นทะเลซัดฝั่ง

๔) ภัยจากอัคคีภัยหลังจากเกิดแผ่นดินไหว

ขั้นตอนการปฏิบัติในการบรรเทาภัยที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่เกิดจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่มได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในระยะก่อนเกิดภัย ขณะเกิดภัยและภายหลังที่ภัยได้ผ่านพ้นไปแล้ว

ขั้นตอนการปฏิบัติก่อนเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการเพื่อจัดเตรียมและลดผลกระทบความเสียหายหรือแก้ไขปัญหาล่วงหน้า ก่อนที่แผ่นดินไหวและอาคารถล่มจะเกิดขึ้น

๑) จัดทำแผนป้องกันและบรรเทาภัยแผ่นดินไหวและอาคารถล่มรวมทั้งประสานและฝึกซ้อมแผนการบรรเทาภัยกับเจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

๒) การติดตามข้อมูลข่าวสารของกรมอุตุนิยมวิทยาหรือทางราชการจากวิทยุโทรทัศน์และเชื่อฟังคำเตือนอย่างเคร่งครัด

๓) ตรวจสอบสภาพความปลอดภัยของอาคารและเครื่องใช้ภายในอาคาร ทำการยึดอุปกรณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย เช่น ตู้และชั้นหนังสือยึดติดกับฝาหรือเสา ไม้วางของหนักบนที่สูง

๔) สอนเจ้าหน้าที่ให้รู้จักตัดไฟ ปิดวาล์วน้ำ

๕) สำรองเสบียงอาหาร น้ำดื่ม ยารักษาโรค เครื่องนุ่งห่ม วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อาทิ ไฟฉายเครื่องมือช่าง

อุปกรณ์ดับเพลิง เพื่อเตรียมรับมือแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่จะเกิดขึ้น

๖) ชักซ้อมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ โดยกำหนดวิธีปฏิบัติตนเมื่อเกิดแผ่นดินไหวและกำหนดจุดนัดพบที่ปลอดภัย เมื่อมีการพลัดพรากหรือเตรียมการเพื่อการอพยพเคลื่อนย้ายไปที่ปลอดภัย

๗) ทางอาคารจัดเตรียมเจ้าหน้าที่รวมทั้งฝึกซ้อมการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เมื่อเกิดแผ่นดินไหวหรืออาคารถล่มอันเนื่องมาจากแผ่นดินไหว

๘) สำรวจพื้นที่เสี่ยงภัยในพื้นที่รับผิดชอบตลอดจนปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบันรวมทั้งสำรวจ พื้นที่ปลอดภัยเพื่อรองรับการอพยพโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๙) ให้มีการตรวจสอบสภาพของอาคารหากไม่แข็งแรงให้ประสานแจ้งผู้รับผิดชอบเพื่อให้มีการเสริมความแข็งแรง รวมทั้งควบคุมการก่อสร้างอาคารให้สามารถต้านทานแรงแผ่นดินไหว

๑๐) ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ความรู้ในการป้องกันภัยเพื่อเตรียมรับสถานการณ์

ขั้นตอนการปฏิบัติขณะเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการในสถานการณ์ฉุกเฉิน โดยการระดมทรัพยากรต่างๆ เข้าช่วยเหลือเพื่อรักษาชีวิตทรัพย์สินและบรรเทาทุกข์แก่เจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยตลอดจนลดความรุนแรงของแผ่นดินไหวและอาคารถล่มที่เกิดขึ้น

๑) ไม่ตื่นตกใจพยายามควบคุมสติอย่างสงบอยู่ในที่แข็งแรงปลอดภัยถ้าอยู่ในอาคารให้ยืนหรือหมอบอยู่ในส่วนของอาคารที่มีโครงสร้างแข็งแรงที่สามารถรับน้ำหนักได้มากหรืออยู่ใต้โต๊ะที่แข็งแรงเพื่อป้องกันอันตรายจากสิ่งปลักหักพังร่วงหล่นลงมาอยู่ให้ห่างจากประตู หน้าต่าง สายไฟ อุปกรณ์ ไฟฟ้า และสิ่งห้อยแขวง

๒) ดัดสะพานไฟ ปิดวาล์วน้ำ และแก๊สหยุดให้เรียบร้อย

๓) หากอยู่ในรถให้หยุดรถจนกว่าความสั่นสะเทือนจะหยุด

๔) อย่าใช้เทียน ไม้ขีดไฟหรือสิ่งที่จะทำให้เกิดเปลวไฟหรือประกายไฟเพราะอาจมีแก๊สรั่วอยู่

๕) ติดตามเหตุการณ์และคำแนะนำของทางราชการอย่างใกล้ชิดและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

ไม่ตื่นตกใจ

๖) เตรียมความพร้อมที่จะอพยพไปในที่ปลอดภัย

๗) จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจตามแผนที่กำหนดไว้ เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยในพื้นที่ที่เกิดภัยและเป็นศูนย์กลางในการประสานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย

๘) จัดระบบรักษาความปลอดภัยบริเวณที่ได้รับความเสียหาย โดยเฉพาะบริเวณที่อาคารถล่ม

๙) ดำเนินการอพยพเคลื่อนย้ายผู้ประสบภัยรวมทั้งเคลื่อนย้ายทรัพย์สินขององค์กรไปไว้ในพื้นที่ปลอดภัย

๑๐) เมื่อจวนตัวให้คำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตมากกว่าทรัพย์สิน

ขั้นตอนการปฏิบัติหลังเกิดแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม

เป็นการดำเนินการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหวและอาคารถล่ม ให้กลับคืนสู่สภาพปกติ ในช่วงก่อนเหตุการณ์เพื่อเป็นการสร้างขวัญกำลังใจของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

๑) การฟื้นฟูสภาพแวดล้อมชีวิตความเป็นอยู่

- สำรวจความเสียหายและความต้องการด้านต่างๆของเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย

- ให้การช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ผู้ประสบภัย เช่นที่พักอาศัยชั่วคราว น้ำอุปโภคบริโภค เพื่อบรรเทาความเดือดร้อน

- ทำความสะอาดร่องสิ่งปลักหักพัง สิ่งชำรุดเสียหายให้กลับคืนสู่สภาพปกติโดยเร็ว

๒) การฟื้นฟูทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ประสบภัย

- จัดให้มีบริการรักษาพยาบาลผู้บาดเจ็บ ผู้ป่วย เพื่อรักษาชีวิตผู้ได้รับอันตรายในระยะแรก
- จัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อฟื้นฟูสภาพจิตใจและสร้างความเชื่อมั่นในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเต็มที่และเท่าเทียมกัน

แผนอพยพ

แผนอพยพกำหนดขึ้นเพื่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้ปฏิบัติงานและสถานที่ทำงานในขณะเกิดภัยพิบัติ

แผนการอพยพที่กำหนดนั้น มีองค์ประกอบต่างๆ เช่น ผู้นำทาง จุดนัดพบหน่วยตรวจสอบ จำนวนเจ้าหน้าที่ หน่วยช่วยชีวิตและอพยพ ฯลฯ ควรได้มีการกำหนดความรับผิดชอบในแต่ละหน่วยงานโดยขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการอพยพ ดังนี้

- ผู้ควบคุมการอพยพ
- ผู้ช่วยผู้ควบคุมการอพยพ เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย

แผนงานกำหนดหน้าที่การปฏิบัติ ดังนี้

- ผู้นำทางจะพาผู้ปฏิบัติงานอพยพหนีไฟไปตามทางออกที่ได้กำหนดไว้จุดนัดพบหรือจุดรวมพลจะเป็นสถานที่ปลอดภัยที่เจ้าหน้าที่สามารถมารายตัวและทำการตรวจนับจำนวนได้

- หน่วยตรวจสอบเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ตรวจนับจำนวนเจ้าหน้าที่ว่าได้อพยพออกมานอกบริเวณที่ปลอดภัยครบทุกคนแล้วหรือไม่

- หน่วยช่วยชีวิตและยานพาหนะจะเข้าค้นหาและช่วยชีวิตเจ้าหน้าที่ที่ติดค้างอยู่ในอาคารรวมถึงกรณีเจ้าหน้าที่ออกมาถึง “จุดรวมพล” แล้วมีอาการเป็นลม ช็อคหมดสติหรือบาดเจ็บ เป็นต้น จะทำการปฐมพยาบาลเบื้องต้นและติดต่อยานพาหนะในกรณีที่ต้องนำผู้บาดเจ็บส่งโรงพยาบาล

ตาราง หมายเลขโทรศัพท์ของหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง

รายชื่อ	หมายเลขโทรศัพท์
สายด่วนกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย	1784
สายด่วนศูนย์บริการข่าวอากาศ กรมอุตุนิยมวิทยา	1182
ศูนย์ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย สถานีดับเพลิง หัวหิน	032-511666
สายด่วนแจ้งเหตุด่วนเหตุร้าย (สายตรวจ)	191
สถานีตำรวจภูธรหัวหิน	032-511027
หน่วยกู้ภัยมูลนิธิสว่างหัวหินธรรมสถาน	032-514514
032-516484, 1129	032-516484, 1129